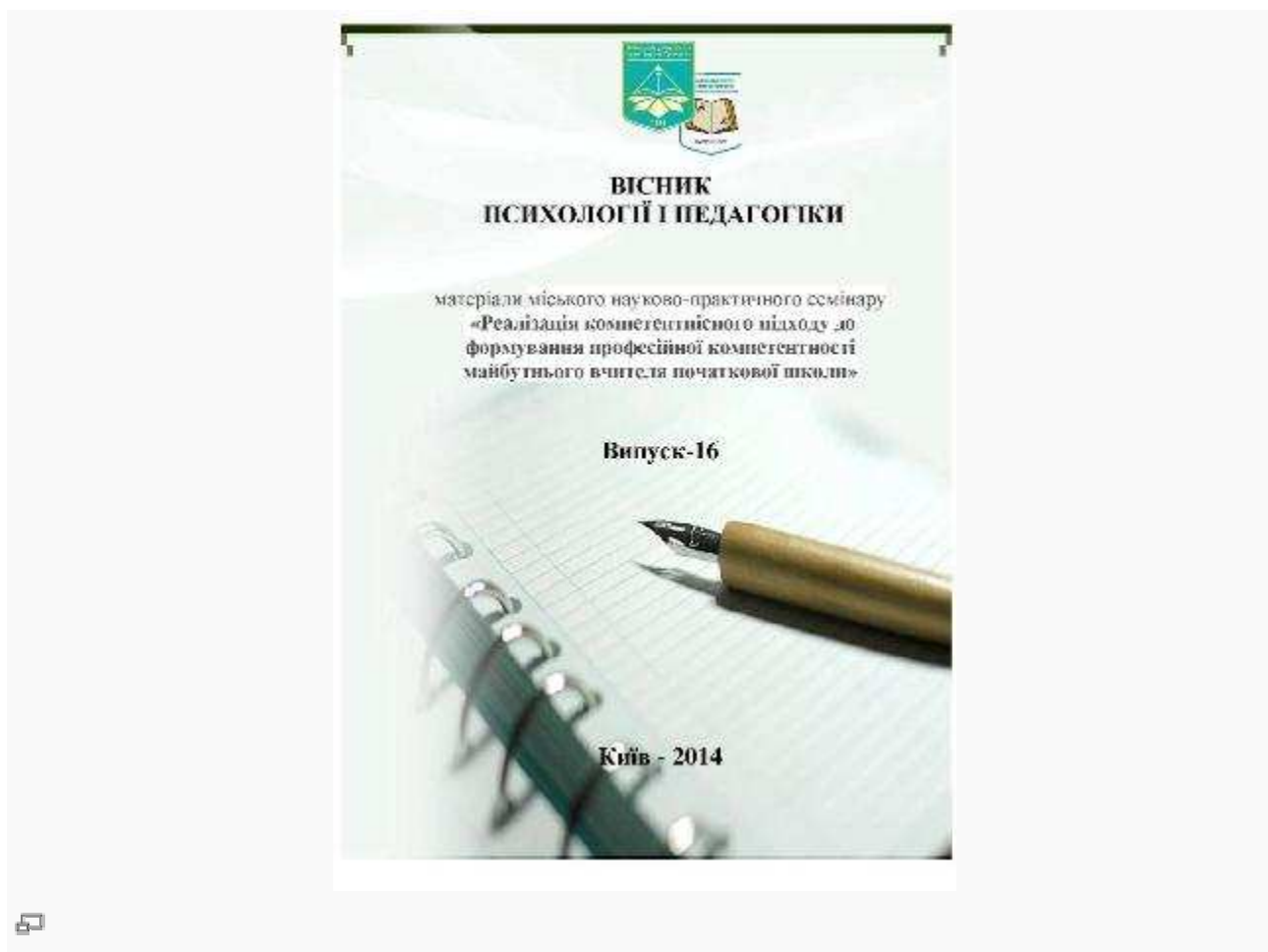

ВІСНИК ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ [Електронний ресурс] Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, Інститут людини. – Випуск 16. – К., 2014. – Режим доступу до збірника : http://www.psych.kiev.ua/Збірник_наук._праць._-_Випуск_16

Рекомендовано до видання Вченою радою
Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
(Протокол № __ від _____ 2013р.)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Безпалько Ольга Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор,
директор Інституту психології і соціальної педагогіки Київського університету
імені Бориса Грінченка (головний редактор);

Беленька Ганна Володимирівна, доктор педагогічних наук, доцент, заступник
директора з наукової роботи, завідувач кафедру дошкільної
освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса
Грінченка;

Іванов Олександр Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедрою соціальної педагогіки Московського гуманітарного педагогічного інституту;

Побірченко Неля Антонівна, доктор психологічних наук, Провідний науковий співробітник НДЛ освітології Київського університету імені Бориса Грінченка;

Сергеєнкова Оксана Павлівна, доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедрою загальної, вікової та педагогічної психології Київського університету імені Бориса Грінченка;

Чернобровкін Володимир Миколайович, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедрою психології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка;

Бакланов Костянтин Володимирович, кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної педагогіки Московського гуманітарного педагогічного інституту;

Веретенко Тетяна Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор завідувач кафедрою соціальної педагогіки та корекційної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка;

Прокопович Євгеній Михайлович, кандидат медичних наук, доцент кафедри практичної психології Київського університету імені Бориса Грінченка;

Юрченко Віктор Іванович, кандидат психологічних наук, доцент, директор Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка (головний редактор);

Мартиненко Світлана Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедрою початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка;

Котенко Ольга Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов і методик їх навчання Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка;

Гріньова Ольга Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

© Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, Інститут психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка, 2014

© <http://www.psyh.kiev.ua>, 2014

**Запрошуємо Вас презентувати науковій Інтернет-спільноті свої
пошукові доробки
Вимоги до оформлення статті**

ЗМІСТ

Передмова

**Безух Ю.С. Активізація іншомовної мовленнєвої діяльності
майбутнього вчителя початкової школи**

**Бондаренко Г.Л. Формування мовленнєво-риторичної компетентності
майбутнього вчителя початкової школи**

**Буренко В.М. Деякі аспекти іншомовної підготовки майбутнього
вчителя початкової школи**

**Веклич Ю.І. Порівняльна семантика лексем позначення білого та
чорного кольорів у культурах країн світу**

**Віттенберг К.Ю. Вимоги до іншомовної підготовки в дошкільних
навчальних закладах у контексті проблеми наступності**

**Герасимова О.І. Самоосвітня компетентність студентів як складова
професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи**

**Голота Н.М. Особливості реалізації компетентнісного підходу в
системах освіти зарубіжних країн**

**Дубовик С.Г. Формування культури професійного мовлення майбутніх
учителів початкової школи на засадах компетентнісного підходу**

**Заворотна О.І. Організація процесу навчання іноземних мов в умовах
адаптації першокласника у школі**

**Котенко О.В. Іншомовна складова професійної компетентності
майбутнього вчителя початкової школи**

**Кошарна Н.В. Операційно-процесуальний компонент педагогічної
підготовки майбутніх вчителів у ВНЗ (на прикладі України та Швеції)**

**Куземко Л.В. Підготовка вчителя початкової школи до реалізації
індивідуального підходу**

**Лабунець Ю.О. Реалізація компетентнісного підходу в процесі
підготовки майбутнього вчителя початкової школи у Канаді**

**Лобода О.В. Проблема наступності у навчанні іноземної мови дітей
дошкільного і молодшого шкільного віку**

**Мартинчук О.В. Сучасні вимоги до професійної діяльності вчителя
початкової школи в умовах інклюзивного навчання**

Мартиненко С.М. Компетентнісний підхід у професійній підготовці вчителя початкової школи: здобутки, проблеми і перспективи

Метелюк В.І. Розвиток компетентнісного підходу до формування міжособистісної взаємодії учнів початкової школи

Новик І.М. Формування діагностичних умінь студентів на пряму підготовки "ПО" у процесі індивідуальної навчально-дослідницької роботи

Петрик Л.В. Медіатекст як один із засобів формування іншомовної комунікативної компетенції студентів педагогічної спеціальності

Руденко Л.С. Підготовка вчителя початкової школи до творчої педагогічної діяльності

Руднік Ю.В. Змістовно-методичне забезпечення процесу підготовки вчителів ПШ до застосування інноваційних технологій навчання ІМ

Ситник О.І. Неперервна педагогічна освіта вчителя в Ірландії

Сінельник І.П. The actualization of the potential of the cycle “a Foreign language” disciplines in prospective primary school teachers’ education for tolerance

Соломаха А.В. Розв. іншомов. соціокульт. компетенції майбут. вчителя ПШ на матер. усталених словесних комплексів з назвами тварин у нім. мові

Толубко І.Г. Формування виховної компетентності майбутніх учителів початкової школи засобами українського фольклору

Юрченко В.І. Роль рідної мови у формуванні комунікативної компетентності молодших школярів

Веклич Ю.І. Порівняльна семантика лексем позначення білого та чорного кольорів у культурах країн світу

Веклич Юлія Іванівна – старший викладач кафедри іноземних мов і методик їх навчання кафедри іноземних мов і методик їх навчання Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ.

У статті розглянуто порівняльну семантику лексем позначення білого та чорного кольорів у різних культурах країн світу. Автор аналізує поняття лексичної одиниці «колір», досліджує етимологію назви двох кольорів – білого і чорного, особливості їх кольоропозначення, збігу й розбіжності у значеннях, символах та асоціаціях, а також використання різних сфер

життєдіяльності суспільства у відповідності до культурологічних та соціолінгвістичних факторів.

Ключові слова: колір, етимологія, значення, символ, асоціація, збіжність, розбіжність, соціокультурна компетенція, міжкультурне спілкування.

В статье рассмотрена сравнительная семантика лексем обозначения белого и черного цветов в разных культурах стран мира. Автор анализирует понятие лексической единицы «цвет»; исследует этимологию названия двух цветов – белого и черного, особенности их цветообозначения, совпадения и расхождения в их значениях, символах, ассоциациях, а также использования в разных сферах жизнедеятельности общества в соответствии с культурологическими и социолінгвістическими факторами.

Ключевые слова: цвет, этимология, значение, символ, ассоциация, схожесть, расхождение, соціокультурная компетенция, міжкультурное общение.

The article deals with the comparative semantics of the lexemes denoting white and black in different cultures of the countries across the world. The author analyses the notion of the lexical unit “colour”, investigates the etymology of the two colours names – white and black, the peculiarities of their colour designations, convergence and divergence of their meanings, symbols, associations, and also the use of in different spheres of the society’s life activities in accordance with the cultural and sociolінгвістическими factors.

Key words: colour, etymology, meaning, association, similarity, the difference, socio and cultural competence, intercultural communication.

Постановка проблеми

Сьогодні сучасні стратегії університетської освіти визначають одним із основних своїх завдань реалізацію компетентнісного підходу до формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи готового до іншомовного міжкультурного спілкування в різних сферах життєдіяльності сучасного глобалізованого суспільства: особистісній, професійній, освітній, публічній тощо.

Значної ваги у цьому руслі набуває надання майбутнім вчителям інформації про значення кольорів в культурах країн світу та адекватність їх використання у різних сферах життєдіяльності суспільства на різних етапах його розвитку, що сприяє формуванню їхньої соціокультурної компетентності як однієї із

складових професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи – справжніх професіоналів та користувачів іноземної мови. Все вище зазначене і обумовлює актуальність та доцільність дослідження.

Аналіз досліджень

Наразі науковці-лінгвісти Н.М. Болгаріна, Е.М. Верещагін, В.Г. Костомаров, Р.П. Мільруд, В.С. Лутай, С.У Гончаренко та багато інших у своїх дослідженнях надають важливого значення підготовці нового покоління вчителів, які володіють основами міжкультурного спілкування, здатні встановлювати зв'язки між власною та іноземною культурою, готові до взаємоузгоджених дій з носієм відмінної культури – професіоналів високого гатунку.

Наукові роботи як вітчизняних фахівців Г.В. Щокіна, І.О. Голубовської, Н.М. Охрицької, В.М. Войтовича, М.В. Ключова, Е.В. Рубанюк, С.Г. Тер-Мінасової, А.Р. Нікітіної, так і зарубіжних – Бенджаміна Уорфа, Чі Яна, Сакури, Маріо де Бортолі, Хесуса Марото, Діксі Аллан, Дженніфер Кирнін, Феліції Брату та інших, висвітлюють багатозначність кольорів, їх семантичну збіжність та розбіжність та відповідне використання у різних культурах країн світу, а також безсумнівний вплив на поведінку людини, її соціальне положення.

Постановка мети дослідження

У зв'язку з переходом на Європейський рівень надання освітніх послуг та міжнародною інтеграцією у ВНЗ України здійснюється модернізація змісту, форм і методів підготовки вчителя нової генерації, здатного до активного життя в умовах плюрилінгвізму і полілогу культур. З огляду на це, метою статті є дослідженні різних аспектів білого та чорного кольорів у різних культурах країн світу та відповідності їх використання, що сприяє формуванню соціокультурної компетентності як однієї із складових професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи, які є відкритими до нового культурного досвіду і готовими вступати до міжкультурного спілкування.

Виклад основного матеріалу

З незапам'ятних часів народи різних країн світу зверталися до «мови кольорів» і надавали особливого значення вмінню читати цю «мову», щоб адекватно висловити свої думки, почуття, емоції, настрої тощо. Тому знання найменувань кольорів та їхнього відповідного значення життєво важливе для спілкування.

Опис предмета буде більш повним, якщо в ньому будуть присутні його колірні характеристики, і про що б не говорила людина – про одяг, будинок або навколишнє середовище – вона завжди використовує назву того чи того кольору, що, в свою чергу, допомагає співрозмовнику більш чітко зрозуміти і осмислити інформацію про об'єкт або предмет висловлювання. Кольори є елементом співбесіди, на які люди, навіть не розуміючи, часто реагують на інтуїтивному рівні. Наприклад, у багатьох медичних установах США медичний персонал носить одяг блакитного або рожевого кольорів, які на фізіологічному рівні мають заспокійливий вплив на пацієнтів.

Лінгвістична гіпотеза мовної відносності Бенджаміна Уорфа свідчить – мова людини визначає та обмежує те, що вона відчуває, і, як наслідок, не всі поняття можуть бути виражені у деяких мовах. Наприклад, у мові ліберійського племені басса немає слів, які відрізняють червоний колір від помаранчевого.

Відомо, що у межах різних культурних ареалів символічний аспект функціонування назв кольорів отримує специфічні національно-культурні конотації, які пов'язані як із психологією сприйняття кольору тим чи тим етносом, так і з його історико-культурними традиціями. У різних мовах народів світу конотаційне значення лексеми залежить від структури самої мови та від рівня розвитку суспільства, тому що людина сприймає світ переважно через форми рідної мови, яка детермінує людські структури мислення й поведінки [2, с.23]. Відповідно до національно-культурних конотацій, пов'язаних зі сприйманням, позначення кольорів веселки в різних мовах варіює. Наприклад, в українській та російській мовах існує сім найменувань кольорів, в англійській і німецькій мовах – шість, у мові племені шона із Зімбабве – чотири, а у мові племені басса із Ліберії – два [4, с.122].

В кожній культурі значення однакового кольору може бути різним. Наприклад, у мові ескімосів, які проживають на території від Гренландії та Нунавута (Канада) до Аляски (США), розрізняють до 100 різних відтінків снігу, відповідних його різним станам.

Символізм у позначенні кольорів в окремих культурах іноді не лише не збігається, а навіть часто має зовсім інше, протилежне значення. В європейській культурі, наприклад, одне зі значень чорного кольору пов'язується з трауром, а білий асоціюється із життям і чистотою, чесністю, радістю, шлюбом тощо. У східних культурах, на противагу європейським, кольором оплакування і трауру визнано білий, а не чорний. Вчені пояснюють це тим, що за своєю природою

він ніби поглинає, нейтралізує всі інші кольори й асоціюється з порожнечою, безтілесністю і навіть зі смертю [4, с.123].

Розглянемо проблему нашого дослідження – порівняльну семантику лексем позначення білого та чорного кольорів у різних культурах країн світу.

Білий колір. Науковець Н. М. Охрицька стверджує, що назва кольору зі значенням білий походить від стародавніх індійських слів bhālam (світло, блиск) bhāti (світити). Основні концептуальні значення білого кольору співпадають у мовах багатьох країн світу. Білий колір символізує життя, світло, мир, захист, духовність, чистоту, істину, щирість, елегантність. Його можна зустріти у назвах предметів, явищ, тварин, птахів, квітів, дерев (сніг, крейда, лебідь, лілія, береза), продуктів харчування (м'ясо, хліб, молоко, вино, соус), у зовнішній характеристиці людини (колір шкіри, ознака раси, вік) і його внутрішніх позитивних характерних рис (чистота, доброта, чесність, щирість, невинність, благородство, шляхетність), у предметах, які оточують нас (стіни, харчові упаковки тощо).

З білизою пов'язані такі уявлення як загальноприйнятний, законний, істинний. Ще з античності білий колір означав відчуженість від мирського, устремління до духовної простоти. Білий одяг носили кельтські друїди, індійські брахмани. У стародавньому Римі весталки носили білі сукні та вуалі. Білий одяг царів, жерців, Папи Римського символізує владу, велич, урочистість, просвітленість, духовну чистоту, а християнського Бога і його ангелів – святість, чистоту, праведність. Небеса, де багато білих хмар, – це дім Божий.

У культурах різних народів світу білий колір має значення як позитивний, нейтральний і негативний маркер. З одного боку, білий колір як позитивний маркер, у багатьох країнах світу означає чистоту, праведність, святість, вишуканість, елегантність. З другого боку, білий колір є також маркером нейтральних ознак: безбарвність, прозорість, інтервал, пробіл. Негативних ознак у лексем із значенням білий виявилось дуже мало: недоумок і боягуз (blanco – іспанська мова), невдача, провал (bianco – італійська мова) тощо.

У європейській культурі білий колір загалом має значення як позитивний маркер. Він – символ чистоти й святості у християнстві, що проявляється у кольорі стихаря католицьких священників. [3, с.13]. Білий колір весільної сукні нареченої – символ невинності, сексуальної чистоти, незайманості. Народження дитини асоціюють з білим, і часто батьки купують для малюків одяг білого кольору, особливо перед народженням, коли їм невідома їхня стать. Коли

Йдеться мова про слухняних дітей, а також про людей, які завжди готові надати допомогу, простежується асоціація з білим кольором. Медичний персонал носить білі халати, що означає їхню чистоту, стерильність [7]. В Англії, Шотландії, Уельсі та Ірландії білий колір асоціюють з дозвіллям, спортом, миром, і тому англійці надають перевагу спортивному одягу, білизні та мереживу білого кольору. У Великобританії та США класичний білий – популярний офісний колір, тому офісних працівників називають «white collar» – «білий комірець». Якщо людина хвора, її обличчя блідне, то можна описати такий стан фразою «white as a sheep» – «білий як смерть». У Німеччині, Австрії та Швейцарії природа асоціюється з білим кольором, що пов'язано із кольором снігу та гір. У Скандинавії білий колір є знак того, що відштовхує зло, а також це маркер природи, коли згадуємо про колір льоду та льодовиків. В Італії білому кольору притаманне значення чесноти, цнотливості, що передається у білому одязі [6]. Білий голуб вважається міжнародним знаком миру, а білий прапор – міжнародним знаком капітуляції (Феліція Брату).

У азійських культурах (Китай, Гонконг, Тайвань) білий колір символізує смерть, траур, жалобу, старість, чистоту, захід, осінь (одяг на похоронах, квіти, упаковки). В Японії білий колір – це знак трауру, жалоби, і біла гвоздика є символом смерті. У Сінгапурі та Малайзії він позначає повагу (в урочистому паломництві використовують білі хризантеми).

У культурі Фен Шуй – це Ян, метал, смерть, траур, жалоба, духи предків, привиди, примара, врівноваженість, впевненість [7].

У деяких племенах Північної Африки й Австралії прийнято розфарбовувати тіло білою фарбою після кончини кого-небудь із близьких. В Індії білий колір має декілька позначень: рівновага (у філософських термінах); відсутність бажань; створення, відродження, світло, ясність, реінкарнація (одяг брахмана/найвища каста, їжа, молочні продукти). Люди носять білий одяг після смерті одного із членів сім'ї. У період середньовіччя удовиці носили одяг білого кольору (символ «нещастя»).

У Великобританії, США та Канаді він асоціюється з чистотою, незайманістю, ясністю, елегантністю, моральною добросовістю, антисептичністю. Традиційно тут жінки одягнені у довгі білі весільні сукні.

У Мексиці білий колір має значення «чистота», «селяни» (селяни одягнені у біле). У Аргентині, Бразилії – це світло, прохолода, чистота, непорочність, досконалість, достоїнство, прагнення, прояви чого можна побачити в одязі.

У східній культурі, наприклад, в Ізраїлі, білий колір є символом природи, милосердя, прощення, миру, чистоти, радості, мудрості (білий одяг, «біле» волосся у мудрих старців).

В українській культурі білий колір означає невинність, чистоту й радість. Він нейтральний: пов'язаний з чарівною силою денного світла, що виражає спорідненість із Божественною силою, осередком світлого «Правого» світу. Білий колір багатий своєю чистотою, бо несе в собі усю гамму веселкових кольорів, на які розпадаються, коли зустрічаються з чистими краплями небесної води. Тому у його небесно-світлій чистоті – гармонія усіх кольорів, як у Богіві – гармонія цілого світу, створеного Богом. Білий світ символізує усе видиме, осяяне небесним світлом. Білий місяць означає світлий, ясний; білі коні возять колісницю бога Сонця. В давнину це колір бога Білобога, ангелів, святих, праведників [1]. У стародавні часи жерці-волхви носили білу одягу. Чисту білу сорочку одягали селяни під час першого посіву; клали в зерно, освячене на Великдень, яйце чи шкаралупу щоб зерно було таке ж чисте й біле [1].

Проте на Україні білий колір може мати і протилежне значення у співвідношенні з порожнечою, безтілесністю, крижаним мовчанням, а також він пов'язаний з образом смерті. За старих часів білий колір використовувався для позначення трауру, і тому покійників одягали у біле та покривали білим саваном. Примари та мерці з'являються людям у білій одяжі. Білі дні – від Різдва Христового до Водохрещі – це пора розгулу нечистої сили.

Чорний колір. Назва кольору із значенням чорний походить від двох архаїчних латинських прикметників *āter* (чорний, тьмянний) і *niger* (блискавично чорний). Прикметники, які позначають «чорний» у романських мовах *negro* (іспанська), *nero* (італійська), *noir* (французька), походять від латинських слів *niger*, *nigra*, *nigrum*. У Англії кольоропозначення *black* походить від стародавнього англійського слова *blæc* і стародавньої германської форми *blakkaz* – «спалений», обидві форми зв'язані з стародавньою індоєвропейською формою *bhleg* – «горіти». Німецька лексема *Schwarz* утворена від стародавньої верхньонімецької форми *swarz* і стародавньої германської форми *swartz*, яка має стародавню індоєвропейську основу *swordo-* [3, с.14]. У слов'янській культурі лексема чорний використовується з XI століттям і походить від стародавньої російської короткої форми *чьрнь*, яка проникла із стародавньої слов'янської лексеми *сьрнь*.

Чорний колір, на відміну від білого, має більше негативних значень. Загалом

він характеризує негативні ознаки предметів, явищ, людських якостей (похмурий, сумний, безрадінний, зловісний, підступний, злочин, злочинний, незаконний, нелегальний, наклеп, наклепницький, помста, магія, депресія тощо). Чорний колір пов'язаний із відсутністю світла, темними злими силами. У часи середньовіччя в Європі існувала чорна магія – наведення хвороби, недолі. Окултні обряди проводилися у темноті у чорному одязі. Як правило, чорний колір символізує нещастя, горе, траур, загибель. У стародавній Мексиці під час ритуального жертвоприношення жерці фарбували обличчя й руки у чорний колір. Чорні очі вважаються небезпечними, заздрісними. У чорний одяг одягнені зловісні персонажі, появу яких провіщає смерть. У християнській релігії чорний колір означає відчай, гріх, траур, сатанинський ритуал, темряву і пекло.

Англійський та американський етнолог В. Тернер стверджує, що чорний колір часто позначає смерть, темряву, сон, непритомність, несвідомий стан, тобто затьмарення, затемненням свідомості.

У позитивному сенсі чорний колір відображає чесноту, постійність, розсудливість і мудрість, чистоту, зобов'язання, відхилення (пропозиції), пам'ять, спогад, захист. Він може означати анонімність, глибину або стиль, але також може представляти печаль, каяття, гнів.

Лінгвісти вказують на те, що чорний колір може передавати такі значення як влада та сила, що викликають пошану. Він постійно в моді, загалом через те, що чорний колір візуально робить фігуру стрункішою. І хоча чорний колір в одязі часто вважається елегантним і стильним, він також може пригнічувати настрої оточуючих. А той, хто носить чорний одяг, часто здається навколишнім недружнім і навіть злим. Недаремно більшість лиходіїв у художніх та мультиплікаційних фільмах одягнені саме в чорний колір, як наприклад, Дракула. Чорні костюми можуть бути приголомшливі і люди, одягнені в них, здаються відчуженими, байдужими і, навіть злими. У християнській культурі чорний колір передбачає покору і тому священники носять чорний одяг (покора Богу).

В європейській культурі чорний колір пов'язується як з негативним значенням: смерть, втрата, траур, жалоба, журба, сум, зло, розбрат, замішання, відверта непокора, ігнорування, непривітність, прохолода (одяг на похоронах), так і з позитивним: заспокійливість, офіційність, елегантність, витонченість (одяг для офіційних заходів, одяг священників, вдовиць тощо).

У Великобританії чорний колір означає траур, жалобу, смерть, а також гідність. Він є найпопулярнішим кольором у британців та американців, особливо в одязі. Хто не чув про знамениту «little black dress» – «маленьку чорну сукню»? Якщо в сім'ї є людина, яка відрізняється від інших, її називають «black sheep» – українською мовою - «білою вороною». Цікаво, що у Лондоні таксі чорного кольору. В Іспанії і Португалії чорний колір символізує владу, смерть, благочестя, що асоціюються з коридою, католицькою вірою. В Італії чорний колір – символ смиренності, смерті, трауру, жалоби, і відповідна асоціація відстежується у похоронній процесії.

В азіатській культурі (Китай, Гонконг, Тайвань) чорний колір – це символ води, життя, стабільності, невідомого, молодих хлопців, і прояви цієї символіки використовуються у одязі та фарбах. У Таїланді він означає невдачу, нещастя, зло. У Південній Кореї символізує темряву, таємничість, траур, воду, що можна побачити в одязі. В Японії – це небуття, ніч, невідоме, таємничість, лють, що знайшли своє використання у електроніці та одязі. До XIX ст. у цій країні деякі жінки фарбували зуби у чорний колір, бо вважалося, що чорні зуби зроблять жінку вродливою. В Індії чорний колір означає відновлення рівноваги енергії чакр, лінь, лють, нетерпимість, що асоціюється з алкоголем, шудрою = недоторканою каштою). В іудаїзмі – це символ нещастя, невезіння, невдачі, зла. У аборигенів Австралії він позначає колір людей, урочисту церемонію з використанням охри.

У культурі Північної Америки (Канада, США,) чорний колір має багато значень: смерть, зло, гріх, небуття, бізнес, повноліття, офіційність, сексуальність, шпигун, агент, і, загалом, використовується в одязі. Деякі американці стверджують, що чорний є одним із найнезрозуміліших для них кольорів. На офіційному обіді чоловік з чорною краваткою та жінка у чорній сукні виглядають дуже офіційно й елегантно. Однак «погані хлопці» носять чорні капелюхи. Корінні американці вважали чорний колір хорошим тому, що він позначав колір землі, яка дає життя. Колір суботи – чорний. Якщо ваш одяг чорний, це означає, що ви дисциплінована й вольова людина. Але це може також асоціюватися з тим, що ви вперті й негнучкі. Ви одягнені у чорне, якщо хочете стати непомітним. Чорний колір використовується також у одязі, щоб зробити сміливу заяву про свою таємничість і самоконтроль. Чорний одяг може сказати «Ви можете мене помітити, але не втручайтеся» (Dixie Allan).

Науковці вказують на те, що в африканській культурі існує зв'язок між чорним кольором і сексуальною привабливістю. У деяких африканських племенах жінки з дуже чорною шкірою високо цінуються як коханки, але не як дружини.

Любовна пристрасть покрита темрявою і таємницею. Отже чорний колір може символізувати щось сокровенне і таке, чого прагнуть. Слід зауважити, що у арабів вираз «чорнота очей» означає кохану жінку, а «чорнота серця» – любов.

У посушливих районах Африки, де мало води, чорні хмари обіцяють родючість і достаток і мають позитивне, сприятливе значення. Духам-охоронцям, що посилають дощ, африканці, одягнені в чорне, приносять у жертву чорних биків, кіз, птахів тощо.

На усьому африканському континенті чорний колір символізує вік, зрілість, мужність, тому можна побачити уподобання африканців до чорного одягу.

В українській культурі лексема «чорний» – символ темряви, затемнення, всіх сил зла, смерті, процесів гниття. Він однаково приховує і робить подібними Істину і Хибу, Красу і Потворність, Правду і Кривду. У темряві все темне – для чорного кольору немає між ними відмінностей. Він є володарем темного й холодного «Лівого» світу. Тому його сторона світу – північ, пора року – зима, пора доби – ніч, напрям – вниз і вліво, через це й рухається в протилежну сторону від руху яскравого Сонця. Він ознака загибелі всього живого у цьому світі, бо все живе любить світло і прагне до нього, а чорна темрява ненавидить світло, тому постійно намагається знищити, поглинаючи його. Він асоціюється з кольором ночі, смерті, глибокого трауру й тяжкого горя, журби, чорних демонічних і підземних лихих сил, чорних богів української міфології: Чорнобога, Мари, Морока, Дива. [1]. Зло й чаклунство пов'язані з чорнотою ночі. Проте у спеку чорні хмари віщують дощ, спасіння. Тому в такі часи жерці одягали чорну свиту, а люди молилися громовержцю та приносили йому в жертву тварин чи птахів. У магічних замовляннях часто фігурують чорна курка, чорний ворон, чорна гадина, чорний вовк, чорний пес, чорний рак, чорний віл і т. ін. У любовній магії використовували чорну шовковицю. У Поліссі чорну стрічку прикріплювали до одяжі або хати, що служило знаком трауру. Дорога, якою татари зненацька нападали на західноукраїнські землі, підпалюючи хліби, грабуючи, беручи людей у полон називалася Чорним шляхом.

Висновок

Підсумовуючи все вище зазначене, необхідно підкреслити, що колір, як прояв думок, ідей, почуттів, емоцій, настроїв, стану, поведінки людей, створює підґрунтя для вивчення в соціолінгвістичному плані, а використання текстів, насичених значенням, символікою, асоціаціями пов'язаних з кольорами у різних культурах країн світу, в свою чергу, сприяє формуванню належної

соціокультурної компетентності майбутніх учителів початкової школи, забезпечує їх активність та особисту зацікавленість у процесі знайомства з кольорами у культурах інших народів світу, сприяє вихованню толерантності до інших культур, манер поведінки, формує власне бачення світу та своє місце в ньому.

Однак, існує проблема відповідності текстів у підручниках з іноземної мови, мовний матеріал яких відображає значення кольорів у культурі народів світу, складених вітчизняними авторами, які не є носіями цієї мови.

З огляду на зазначене, логічним видається перспективний напрямок: пошук автентичних текстів, мовний матеріал яких висвітлює значення кольорів та їхнє використання у культурі народів світу, подальше ознайомлення студентів зі значенням кольорів, які не були розглянуті у цій статті, а саме: жовтий, зелений, синій, коричневий, сірий, помаранчевий, рожевий і, нарешті, фіолетовий як найменший за рівнем використання у різних сферах життєдіяльності суспільства країн світу, з метою ефективного формування соціокультурної компетентності, що, в решті решт, сприяє створенню умов для реалізації компетентнісного підходу до формування професійної компетентності майбутнього вчителів початкової школи.

Список використаних джерел

---

1. Войтович В. М. Українська міфологія / В.М. Войтович. – К.: Либідь, 2002. – 664 с.: іл.; Українська міфологія. – Вид. 3-є. – Рівне: Видавець В. Войтович, 2012. – 664 с.
2. Голубовська І.О. Етноспецифічні константи мовної свідомості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук: 10.02.15 / І.О. Голубовська. – К., 2004. – 38 с.
3. Охрицкая Н.М. Лингвокультурологический аспект многозначности цветоименований: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук: 10.02.19 / Н.М. Охрицкая. – Челябинск: Челябинский государственный университет, 2012. – 22 с.
4. Рубанюк Э.В. Цвет как лингвистический знак / Э.В. Рубанюк // Культура народов Причерноморья. – 2006. – №82 – Т.2 – С. 122-124.
5. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация: учебное пособие / С.Г. Тер-Минасова. – М.: Слово / Slovo, 2000. – 624 с.
6. De Bortoli M., Maroto J. Colors Across Cultures: Translating colours in Interactice Marketing Communications / Mario De Bortoli, Jesús Maroto. – <http://globalpropaganda.com/articles/TranslatingColours.pdf>

7. Swallow D. Meaning of Colors Across Cultures. Cross-cultural Communication. Cross-cultural Differences / Deborah Swallow. – <http://www.deborahswallow.com/2010/02/20/meaning-of-colours-across-cultures/>